

У склопу контроверзи око Статута Војводине једно од питања које се најчешће поставља јесте – зашто Тадић не смени Бојана Пајтића? Јер, управо је Пајтић главни кривац што се Тадић данас нашао у проблему. Пајтић је, наиме, држао Тадића у уверењу да је усвајање Статута рутински корак који ће донети још један лак поен за "еврореформске снаге". Вероватно да је нацрт Статута, пре објављивања, достављен и у Андрићев венац, али су га тамо само површно погледали. "Пајтић зна шта ради", сигурно се мислило тамо, а умирујуће су деловале и изјаве "великог уставноправног стручњака", Светозара Чиплића, да је "Статут савршено у складу са Уставом".

Али, најпре су аналитичари почели да говоре да је Статут, по својим објективним политичким последицама, "увод у (кон)федерализацију Србије". Затим је већина правних стручњака показала да је Статут "у фрапантном раскораку са Уставом". Онда је СПЦ издала забринуто и опомињуће саопштење. На крају се чак и успавана опозиција почела мешкољити. Статут је довео до поделе и у владајућој коалицији, и у Демократској странци. И одједном, оно што је изгледало као "рутински корак у модернизацији и европеизацији", постала је кошмарна главобоља за ДС и Тадића.

Логичан излаз из ових околности био би да се Статут врати на поправку у Скупштину АПВ. Али, мораће се поставити питање – ко је одговоран за то што се ДС обрнуо овако гротескним, али опасним документом? Једини одговор морао би бити – покрајински ДС, односно Бојан Пајтић. Они су саставили аматерски лош текст, они су га потурили београдској централи (која им је на реч поверовала да је све у реду), они су убедили новосадске социјалисте да га подрже, они су га провукли кроз скупштину АПВ... И једина разумна последица те несумњиве одговорности била би смена Пајтића и распуштање Покрајинског одбора – или бар подршка не-пајтићевској струји у војвођанском делу ДС.

Али, тога није било. Све што се могло видети било је да Пајтић и даље хвали Статут, да пристаје "само на померање зареза", и да његова моћ северно од Саве и Дунава

делује неокрњено. Зашто Пајтић није осетио никакве последице своје грешке? Зашто Тадић није јасније исказао своје незадовољство? Одговор лежи у томе што је Пајтић у Новом Саду знатно јачи него што се то посматрачима из Београда чини. Он је готово десет година пуштао корење међу политичко-економском елитом Војводине. Као председник Извршног већа АПВ, још од 2004, он се чврсто повезао са многим пословним људима. Он је давао посао не само предузетницима, већ и припадницима локалне елите, који су желели да напредују у покрајинској администрацији. И у тих пет година, Пајтић је постао глава једне јаке интересно-политичке мреже.

Његов главни супарник у АПВ био је Горан Кнежевић, зрењанински градоначелник још од 2000. Кнежевић се показао као вешт општински менаџер, привукавши у Зрењанин стране инвеститоре. Зрењанин је, за његове управе, проглашен за "град будућности", "град са најдинамичнијим развојем у Србији" и за "град са најповољнијим условима за стране инвестиције", а сам Кнежевић је два пута био награђен титулом "градоначелника године". Зато је Кнежевић, 11. маја 2006, изабран за председника Покрајинског одбора ДС-а за Војводину. На опште изненађење, он је 23. маја 2007. поднео оставку. Званично објашњење из ПО ДС-а је било да је у питању Кнежевићев лични чин, пошто је проценио да "није могуће на ефикасан начин давати допринос инвестиционом циклусу у Покрајини и водити покрајинску организацију у исто време".

Међутим, јавност је иза Кнежевићеве оставке препознала политичко неслагање са Бојаном Пајтићем. Кнежевић се, најпре, те 2007. године, није сложио са "реформом" изборног система у АПВ, коју је гурао Пајтић. Пајтић је, наиме, био замислио да у пропорционално бираном делу војвођанске скупштине 20 посто места буде резервисано за представнике националних мањина. Тиме би, рачунао је Пајтић, "евро-реформске снаге" имале сталног и јаког коалиционог партнера, који би им омогућио да вечно буду на власти наспрам "српских националиста". Ако сте Србин, био је замислио Пајтић, ви ћете на изборима да убаците један листић у већинску, а један у пропорционалну кутију. Али, ако сте Мађар или Хрват, требало је да добијете још један бирачки листић, којим ћете бирати посебног представника у Скупштини Војводине. Ова Пајтићева замисао, баш као и његов Статут, били су противуставни. Конкретно, били су у супротности са чланом 52 Устава који прописује «опште и једнако изборно право». То што сте Мађар, наиме, не може вас привилеговати да гласате два пута: једном, као грађанин за, рецимо, ДС, а други пут, као Мађар, за СВМ, а да ваш комшија Србин може гласати само једном, и то само као грађанин. Зашто би Мађари имали два представника, једног у делу скупштине где су странке, а другог у делу где су националне мањине, док би Срби имали само једног представника у страначком делу скупштине?

Кнежевић је, наспрам таквог, Пајтићевог модела, изнео идеју да се о евентуалној измени

изборног система усагласе представници свих странака у покрајинској скупштини – и владајуће, и опозиционе странке. Он је јавно, као шеф демократа за Војводину, позвао опозицију на договор. То је Пајтића разбеснело. Одмах сутрадан, одбацио је Кнежевићеву изјаву и поново инсистирао на томе да се промена изборног модела договори искључиво са представницима националних мањина. Недуго након тога, Кнежевић је поднео оставку.

Да је Кнежевић отишао због политичког сукоба са Пајтићем видело се и из његовог накнадног писма јавности о разлозима оставке [1](#). У том писму Кнежевић је навео да је он желео да нагласак деловања ДС у АПВ стави на "унапређење економије", "а не да нам до века најважније питање буде уставни положај Војводине, и питања попут оног да ли ће Војводина имати председника, хоће ли се чланови покрајинског извршног органа звати секретари или министри, и њима слична". Такође, протествовао је Кнежевић, "не можемо ми бити већи католици од папе, односно већи аутономаша од аутономаша. Бар трећина Војводине природно гравитира ка Београду", објашњавао је Кнежевић, "па јој јачање покрајине, а тиме и Новог Сада као административно-политичког центра, не иде у прилог. Наша странка, уместо да се такмичи с регионалним странкама на пољу аутономаштва, требало би снажније да се заложи за јачање локалне самоуправе, јер је то у интересу свих грађана".

Ово је била јасна политичка алтернатива Пајтићевој крипто-аутономашкој стратегији. Али, Кнежевића је, изгледа, мрзело да се носи са Пајтићем, јер је у свом Зрењанину правио лепе паре. Зато је ваљда и био решио да се повуче. Онда је уследио коначни удар за Кнежевића: његово хапшење, 1. октобра 2008, "због злоупотребе службеног положаја" [2](#). Кнежевићево хапшење снажно је одјекнуло у покрајинској номенкатури и одмах доведено у везу са Пајтићем [3](#). Било да је Пајтић стварно стајао иза тога или не, резултат је био исти: Пајтићев најопаснији конкурент у борби за место првог човека Војводине уклоњен је. Пајтић је остао сам, са својом екипом коју су чинили републички министри Светозар Чиплић и Оливер Дулић, као и Душан Елезовић, нови шеф покрајинског одбора ДС-а. Пајтић више није имао супарника. Од сада је, у Војводини, имао само сараднике, помагаче и послушнике.

У чему је била тајна овог несумњивог Пајтићевог политичког успеха? Тајна се крила у Пајтићевој способности вештог прикривања, као и у инстинкту да у право време уме да пређе на страну јачег. Пајтић се, наиме, 15 година бавио глумом (од каријере професионалног глумца одустао је, како сам каже, због "егзистенцијалне угрожености ове професије" [4](#)). Ту је научио је да буде уверљив шта год да говори – особина која је, нарочито за политичара, од пресудне важности. Када су, 22. јула 2003, демократе у Скупштини Србије гласале картицом Неде Арнерић, Пајтић се налазио на месту шефа посланичког клуба ДС-а. Опозиција је рекламирала изборну крађу, али је Пајтић

самоуверно изашао пред новинаре и објаснио им да је лично од Арнерићеве добио такси рачуне од Бодрума до Истанбула, затим изјаву службеника из аеродромског ВИП салона у Истамбулу, као и авио-карте, који доказују да је она из Бодрума, летећи преко Истамбула, ипак дошла на гласање у Скупштину [5](#).

Овако груба и директна лаж, и поред каснијег демантија и извињења председника Тадића, остала је некажњена. Разлог томе је, најпре, била Пајтићева већ споменута способност прикривања, односно вештина да се прави политички безопасним. Тиме је он, наиме, успешно успављивао опрезност својих надређених, али и супарника. Пајтић је, дакле, са својом слаткоречивом и мазном клајнебургерском реториком изгледао безопасно. Стога Тадић није налазио за сходно да троши енергију на његово уклањање.

Такође, други разлог што је Пајтић преживео била је његова већ поменута вештина приклањања победнику. То се видело већ 1999, када је, у веома неизвесној трци за председника ДС-а између Слободана Вуксановића и Зорана Ђинђића, добро проценио ко ће да победи, а затим отворено стао уз будућег председника [6](#). Пајтић је, такође, на место шефа посланичког клуба, дошао као проверени члан тврдорукашке фракције ДС-а, коју су оличавали Зоран Живковић и Чедомир Јовановић. Али, када је видео да Тадић односи превагу, Пајтић је своје дојучерашње политичке пријатеље хладнокрвно напустио и мирно се прикључио Тадићевој екипи. Иако га је управо Зоран Живковић, доцније, означио као најодговорнијег за манипулацију посланичким картицама

[7](#)

, Пајтић је не само политички преживео. Он је брзо напредовао, чак до места Председника ИВ Војводине!

Овај вешти 39-годишњак данас се куне у верност Тадићу и у јединство Србије. Али, он је и сам признао да "када је питање осетљиво, трудим се да избегавам истину" (Време, 29. мај 2008)

[8](#)

. Док, дакле, слаткоречиво плете о "Војводини коју нико неће да одвоји од Србије", само Бог зна шта му је у глави. Чак и ако Тадић буде решио да га се ослободи, то неће бити лако. Иза Пајтића стоји јака мрежа локалних економских моћника и још јача подршка неких страних амбасадора и њихових НВО испостава. Отворени сукоб Тадић-Пајтић могао би у овом тренутку, можда, и да поцепа Демократску странку у Војводини. То би могло имати шире и опасније реперкусије нарочито ако би се читава ствар приказала као још један сукоб "европских регионалиста и мултикултуралиста", са "националистичким централистима". Пошто Пајтић у овом тренутку држи медије у АПВ, таква интерпретација тока догађаја лако би могла да однесе превагу.

Сада се тек види колико је Тадић погрешно што у Војводини није одржавао неког озбиљнијег супарника Пајтићу. Тај супарник би, у овом тренутку, Тадићу добро дошао да постепено потисне Пајтића, без озбиљнијих страначких и институционалних ломова. Међутим, Тадић је одвише потценио Пајтића, одвише је веровао да је Пајтић слаб и да ће га лако контролисати. Али, "прилика чини лопова". Пајтић је брзо схватио колико су покрајинске институције погодне за претварање у политички феуд. Пожелео је да тим установама обезбеди још више надлежности. Тако се нашао у главном току аутономашко-сецесионистичког покрета, који је почео да носи и њега и покрајински ДС. Логика институција, логика политичких процеса, сада Пајтића гура да иде и даље. Он је ушао у сукоб и са Тадићем, и са државотворним странкама, и са Српском православном црквом и са националном елитом... Тај сукоб се можда тренутно и може изгладити. Али, он тешко може да се заврши тако да и Пајтић и Србија победе.

Пајтићев успех значиће даље слабљење Србије – мада Пајтићево уклањање неће нужно водити и јачању нашег државног јединства. Пајтић и његов злокобни Статут морају бити што пре политички неутралисани. Али, није довољно политички уклонити Пајтића. Неопходно је уклонити читаву институционалну основу, која непрестано рађа аутономаштво и сецесионизам. Та институционална основа уздрмана је Уставом из 2006. године. Али, да би она била до краја елиминисана, нужно је донети Статут АПВ веран Уставу, као и регионализовати и децентрализовати АПВ тако да од ње никада не може да се конструише некаква парламентарна држава. Политичко уклањање Пајтића можда и може да се заврши за пар месеци. Али, политичко уклањање институционалних основа аутономашког сецесионизма јесте процес који ће тражити много више времена, памети и вештине.

1. <http://danas.co.yu/20070613/dijalog2.html#0> [^] 2. Кнежевић је осумњичен "да је, под унапред договореним условима, избегавајући прописану законску процедуру и по ценама знатно нижим од тржишних, узимао у дугорочни закуп на 99 година градско грађевинско земљиште на најатрактивнијим локацијама ужег центра Зрењанина, а затим их по знатно вишим ценама продавао другим правним лицима. На тај начин је, рецимо, изграђена ОМВ пумпа". <http://www.naslovi.net/2008-10-02/dnevnik/uhapsen-gradonacelnik-zrenjanina-goran-knezevic/846557>

[
^
]

3. <http://www.kurir-info.rs/clanak/politika/kurir-02-10-2008/da-li-je-pajtic-sledeci>

[

^
_]

4.
<http://www.vreme.com/cms/view.php?id=635877>

[
^
_]

5. "Време", 662, 11. септембар 2003.
<http://www.vreme.com/cms/view.php?id=351902>

[
^
_]

6.
<http://www.vreme.com/cms/view.php?id=635877>

[
^
_]

7.
http://www.blic.rs/stara_arhiva/arhiva/2006-06-28/strane/tema.htm

[
^
_]

8.
<http://www.vreme.com/cms/view.php?id=635877>

[
^
_]